

DOAJ a jeho nová hodnotící kritéria

Tereza Simandlová

tereza.simandlova@lf1.cuni.cz

Článek v obecné rovině seznamuje čtenáře s adresářem Directory of Open Access Journals a detailněji se zaměřuje na práci uvnitř – tedy na kritéria a evaluaci jednotlivých časopisů. Součástí je ohlédnutí za více jak rokem praxe hodnocení českých a slovenských časopisů z pohledu lokálního editora a shrnutí několika opakujících se problémů u českých a slovenských otevřených časopisů.

Představení DOAJ

V roce 2003 začal jako seznam 300 titulů [IS4OA, 2017a], dnes je Directory of Open Access Journals (DOAJ) největší mezinárodní komunitně budovanou databází plně otevřených časopisů. Nejen kvůli počtu časopisů, ale také díky multitorovosti, důrazu na kontrolu podle jasně stanovených kritérií a kontinuitě je DOAJ významný jak pro nadšence a zastánce otevřeného přístupu, tak i pro redakce a vydavatelství otevřených časopisů, publikující autory, vědce a studenty, knihovníky, ale také pro poskytovatele informačních služeb, tvůrce databází a informační agregátory.

The screenshot shows the DOAJ website interface. At the top, there is a search bar and navigation links. The main content area includes a search box, a 'Directory of Open Access Journals (DOAJ)' description, and a 'Latest News' section with three articles. On the right, there are statistics and a 'SUPPORT DOAJ' button. At the bottom, there is a large grid of logos for various member organizations and publishers.

DOAJ DIRECTORY OF OPEN ACCESS JOURNALS

Home Search Browse Subjects Apply News About For Publishers API Login

9,434 Journals
6,873 searchable at Article level
129 Countries
2,475,580 Articles

FAQs
Interacting with DOAJ
Open Access Information
Best Practice
Download metadata
New Journals Feed

Our members
Our publisher members
Our sponsors
Our volunteers

SUPPORT DOAJ

Directory of Open Access Journals (DOAJ)
DOAJ is a community-curated online directory that indexes and provides access to high quality, open access, peer-reviewed journals.

Latest News

India leads in Gold Open Access Publishing – fake or genuine?
This is a guest post by Leena Shah, DOAJ Ambassador, India. It is interesting to note that since the introduction of new criteria for DOAJ listing in March 2014, we have received the highest number of new applications from Open Access journal publishers in India, followed by those in Indonesia, USA, Brazil and Iran. From [...] Read More...
Wed, 19 Apr 2017 at 10:32

Three DOAJ journals win free indexing in ScienceOpen!
We recently partnered with ScienceOpen to help them to offer free indexing to Open Access journals with no APC, as part of our mission to enhance open scholarship. Last month, we recommended 10 journals to ScienceOpen so they could take part in the free indexing competition. In the latest round of the free indexing competition, we are pleased [...] Read More...
Fri, 07 Apr 2017 at 09:16

Nordic Research Organizations support DOAJ!
We are very happy to welcome a number of Nordic research organizations as members of DOAJ. These organizations maintain the Nordic list of authorized research publication channels. Several have open access policies and mandates in place and would like to pave the way for (new) open access journals to be visible in the directory. "In [...] Read More...
Fri, 31 Mar 2017 at 11:09

Read more DOAJ news on our news page

MAAAS ADVANCING SCIENCE. SERVING SOCIETY. APS physics BRILL cogent + oa Copernicus Publications DE GRUYTER OPEN EBSCO edp sciences eLIFE emerald PUBLISHING ExLibris FEDERATION OF FINLAND LEARNED SOCIETIES frontiers Hindawi ingenta OPEN IOP Publishing ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER JMIR Publications The Leading eHealth Publisher Karger Open access LUND UNIVERSITY دار العلوم دار العلوم MDPI OCLC OpenEdition palgrave macmillan PLOS ProQuest SAGE SciELO SPRINGER NATURE Taylor & Francis Group Thieme Wolters Kluwer WILEY

© 2017 DOAJ. The DOAJ site and its metadata are licensed under CC BY-SA Contact us / IS4OA / Cottage Labs LLP

Obr. 1 Rozhraní DOAJ, www.doaj.org [IS4OA, 2017b]

Mezi hlavní funkce a poslání adresáře, vedle správy seznamu otevřených časopisů a agregování otevřeného obsahu, patří mj. aktivní propagace myšlenky otevřeného přístupu (open access, OA) a zlepšování vydavatelské a publikační praxe po celém světě. Na těchto dalších cílech se DOAJ podílí buď ve spolupráci s jinými otevřenými iniciativami (např. osvětová kampaň Think.Check.Submit.¹ ve spolupráci s 12 organizacemi [About, 2017]), nebo prostřednictvím vlastních projektů (např. DOAJ Ambassadors [IS4OA, 2017a]). V současnosti je adresář spravován a rozvíjen organizací Infrastructure Services for Open Access (IS4OA) a k 25. dubnu 2017 obsahoval 9 434 časopisů, z nichž jsou cca dvě třetiny prohledatelné na úroveň článků, těch bylo ke stejnému dni v adresáři necelých 2,5 milionu [IS4OA, 2017b].

Co se týče aktuální podoby a obsahu DOAJ, významně k nim přispěla poslední změna webového rozhraní (veřejného, i toho pod povrchem pro editory) a především rozšíření a zpřísnění hodnotících kritérií, jejichž zavedení DOAJ ohlásil v březnu 2014 [IS4OA, 2016] a spustil podle nich hodnocení nových časopisů. Zároveň všechny časopisy, které byly do DOAJ přijaty ještě dle starých kritérií (tzn. před 19. březnem 2014), v období od ledna 2015 do března 2016 měly možnost požádat o opětovné hodnocení (vyplněním žádosti o přehodnocení, tzv. *reapplication*) [IS4OA, 2016]. V květnu 2016 bylo následně na základě doručených dat z adresáře odstraněno přibližně 3 300 časopisů, které o přehodnocení nepožádaly [IS4OA, 2016]. Podané *reapplications* byly již v období sběru postupně zpracovávány rozsáhlou sítí editorů (viz dále) a toto přehodnocování dobíhá u části časopisů dosud.

Výrazný vizuální i procesní posun byl jednak reakcí na 10-leté výročí adresáře, ale především šlo o nutnou změnu v přístupu k hodnocení časopisů, jelikož se DOAJ stává čím dál častěji klíčovým referenčním bodem pro publikující autory a poskytovatele financí. Pravidla indexace nastavená v roce 2003 již nedostačovala, mj. také s ohledem na narušení publikačního prostředí díky stále rostoucímu počtu predátorských vydavatelů a časopisů.

Co se týče plánů adresáře do budoucna, chystá DOAJ, kromě dokončení hodnocení žádostí o přehodnocení a rutinního vyhodnocování nových přihlášek, také zavedení poloautomatické pravidelné kontroly indexovaných časopisů tak, aby byla lépe zajištěna aktuálnost dat, implementaci alternativních metrik na úroveň článků a propojení s ORCID [Zeylon, 2017].

Nová kritéria a průběh hodnocení

Před ostrým nasazením změn zveřejnil DOAJ nová hodnotící kritéria a vyzval veřejnost k připomínkování, což přineslo užitečnou zpětnou vazbu nejen v průběhu ladění samotných kritérií, ale i zpětně, neboť tyto standardy byly následně využity i v dalších výstupech a pro potřeby jiných služeb. Kritéria DOAJ mj. posloužila jako základ dokumentu *Principles of Best Practice and Transparency*² [Olijhoek, 2015].

Kritéria DOAJ

Nová hodnotící kritéria jsou rozdělena do 5 dílčích skupin, kterým odpovídá členění online přihlášky na stránkách DOAJ [IS4OA, 2017d]:

1. Základní informace o časopisu (Basic Journal Information) – otázky 1 – 35
2. Kvalita a transparentnost redakční práce (Quality and Transparency of the Editorial Process) – otázky 36 – 43
3. Otevřenost časopisu (How Open is the Journal) – otázka 444.
4. Licencování obsahu (Content Licensing) – otázky 45 – 51
5. Autorskoprávní problematika (Copyright and Permissions) – otázky 52 – 54.

Jelikož DOAJ vyžaduje po časopisech maximální transparentnost nejen vůči adresáři, ale především vůči uživatelům a autorům, je nutné, aby informace uvedené v online přihlášce byly dohledatelné a ověřitelné na webových stránkách časopisu, případně na webu/v databázi třetí strany (např. ISSN, SHERPA/RoMEO, CrossRef apod.).

Základní informace o časopisu

Mezi základní informace, které DOAJ vyžaduje, patří oficiálně registrované ISSN, což je následně ověřováno na portálu issn.org [IS4OA, 2017c]. Dále časopis musí mít samostatné webové stránky, na kterých je dostupný veškerý obsah, články by měly být dostupné jednotlivě, nikoliv v podobě jednoho PDF pro celé číslo a musí existovat přímé odkazy na všechny relevantní informace vyžadované DOAJ (např. pokyny pro autory, redakční rada, informace o redakčních politikách apod.) [Olijhoek, 2015]. DOAJ dále vyžaduje, aby časopis uváděl na webových stránkách jméno vydavatele, případně upřesnění, kdo je odpovědný za redakci daného titulu, dále platnou fyzickou adresu, kde vydavatel sídlí, nikoliv P. O. Box, a personalizovaný e-mailový kontakt. Pokud časopis využívá e-mailovou adresu univerzální podoby (např. *editor@casopis.cz*), musí být tato adresa na stránkách jasně spojena s konkrétním jménem člověka, který za schránku odpovídá a reaguje na zprávy. Časopis by neměl na stránkách uvádět názvy organizací a jména lidí, kteří s ním nesouvisí ani nespolupracují. Dále není doporučeno uvádět falešné impakt faktory (např. Universal Impact Faktor, Global Impact Faktor aj.) – DOAJ tuto informaci, zpravidla umístovanou na viditelné místo na úvodní stránce, považuje za ne zcela korektní způsob lákání autorů k publikování pod záminkou získání bodů za článek v údajně impaktovaném časopisu.

¹ Stránky kampaně Think.Check.Submit.: <http://thinkchecksubmit.org/>

² Dostupné z <https://doaj.org/bestpractice>

Kvalita a transparentnost redakční práce

Z hlediska kvality a transparentnosti redakční praxe vyžaduje DOAJ, aby všechny jím indexované časopisy prováděly některou z forem recenzního řízení (peer review) [Olijhoek, 2015]. Průběh recenzního řízení by jednak měl být popsán na webových stránkách časopisu, zároveň je vydavatel/redaktor dotazován na některé detaily v online přihlášce. Dále musí být na stránkách uveden aktuální seznam jmen všech editorů a členů redakční rady, včetně afiliací a u editorů také e-mailových kontaktů. Pravdivost údajů o redakční radě je namátkově kontrolována přímým kontaktem daného člověka [Olijhoek, 2015]. Povinnou náležitostí jsou také pokyny pro autory a základní informace o zaměření a cílech časopisu. Mimo minimální (povinná) kritéria jsou dále redakce dotazovány na politiku kontroly plagiátů (viz dále DOAJ Seal).

Otevřenost časopisu a licence

Omezení otevřeného přístupu pouze na „zdarma ke čtení“ ubírá celé myšlenky z poloviny jejího smyslu, proto DOAJ podporuje výhradně časopisy, které nabízejí tzv. libre open access. Tedy taková periodika, která zajišťují trvalý, okamžitý, bezplatný a také svobodný přístup k publikovanému obsahu („...users can use, reuse and build upon the material published in the journal...“ [IS4OA, 2017c]). Toto pojetí otevřenosti vychází z definice Budapeštské iniciativy za otevřený přístup (BOAI), která v originálu zní: „By ‘open access’ to this [research] literature, we mean its free availability on the public internet, permitting any users to read, download, copy, distribute, print, search, or link to the full texts of these articles, crawl them for indexing, pass them as data to software, or use them for any other lawful purpose, without financial, legal, or technical barriers other than those inseparable from gaining access to the internet itself.“ [BOAI, 2002]. DOAJ tedy vyžaduje, aby každý časopis měl na svých stránkách konkrétně specifikovanou politiku otevřeného přístupu, včetně podmínek, za jakých může být publikovaný obsah dále využit. Pro splnění podmínky libre open access jsou uznatelné jak všechny typy a verze licencí Creative Commons³, tak i vlastní, vydavatelské licenční politiky. Taková politika však musí být v souladu s výše uvedenou definicí BOAI a podmínky musí být jednoznačně stanoveny na stránkách časopisu. DOAJ povinně vyžaduje uvedení licenčních podmínek minimálně na jednom místě (např. v sekci u vydavatelských politik, případně na úvodní stránce nebo v patičce celého webu). Pro čtenáře je nicméně mnohem užitečnější, pokud jsou licenční podmínky uvedeny v metadatech článku nebo přímo v plném textu, který po vydání obvykle žije vlastním životem [Olijhoek, 2015] – je např. uložen v institucionálním nebo oborovém repozitáři, vystaven na akademické sociální síti nebo se uživatelé dostávají přes vyhledávače přímo do fulltextu a informaci o možnostech užití by tak dostali rovnou se samotným textem.

Časopisy, které nenabízejí možnost opětovného využití (nelicencují obsah), nejsou plně otevřené (hybridní OA) nebo nabízejí otevřený přístup až po uplynutí časového embarga, nejsou do DOAJ přijímány [Olijhoek, 2015].

Autorskoprávní problematika

S licencováním obsahu do jisté míry souvisí také poslední skupina kritérií, která se zaměřuje na autorská práva ve vztahu vydavatel – autor. Doporučením (nepovinným kritériem) DOAJ je ponechávat autorská práva plně autorovi a pouze si smlouvou vyžádat právo na publikování. V takovém případě pak autor může jakýmkoliv způsobem nakládat se svým intelektuálním dílem a není limitován restriktivní smlouvou typu Copyright Transfer Agreement, která je běžně využívána tradičními vydavateli u uzavřených časopisů. Ať už časopis v tomto ohledu stanoví jakoukoliv politiku, je vždy nutné, aby o ní byli autoři na stránkách nebo prostřednictvím online dostupného vzoru smlouvy informováni.

Správné uchopení licencování a autorských práv dělá řadě redakcí problémy, proto DOAJ připravil detailní výklad i s uvedením příkladů různých přístupů [IS4OA, 2015a; IS4OA, 2015b].

Proces hodnocení

Jelikož bylo hned od začátku jasné, že se zavedením nových kritérií nebude dosavadní tým hodnotitelů čítající 3 zaměstnance na plný úvazek stíhat zpracovávat zaslané žádosti (z původních 6 – 7 otázek se přihlašovací formulář rozrostl na 54 [Bjørnshauge, 2014]), byl iniciován nábor jednotlivců, kteří v roli lokálních a skupinových editorů (Associate Editors, Editors) měli pomáhat zajišťovat hodnocení. Díky tomuto rozhodnutí vznikla síť přibližně 100 dobrovolníků [IS4OA, 2017a] z řad vědců, Ph.D. studentů, knihovníků a zastánců open access z celého světa, kteří i dnes stojí za hlavní hodnotící prací v DOAJ. Také samotné jádro DOAJ (The DOAJ Team) se rozrostlo a aktuálně čítá 9 zaměstnanců – jde jednak o výkonné editory (Managing Editors), dále komunitní manažery (Community Managers), výkonného ředitele (Managing Director), šéfreditora (Editor-in-Chief) a specialisty na hodnocení žádostí o přehodnocení (Publication Specialist) [IS4OA, 2017a].

Jak tedy ale v rámci takto rozsáhlé sítě dobrovolníků a zaměstnanců DOAJ hodnocení prakticky probíhá? Každá přihláška v průběhu hodnocení (či přehodnocení) projde pod rukama minimálně 2 až 3 lidí. Nejdříve přes výkonného editora, který zkontroluje základní identifikační údaje vůči portálu ISSN a dle regionu a jazyka přidělí následně přihlášku příslušnému lokálnímu editorovi. Ten ověří úplnost a pravdivost údajů uvedených v přihlášce/žádosti oproti informacím na stránkách časopisu či pomocí externích databází a služeb, vyhodnotí splnění základních podmínek pro zařazení do DOAJ a komunikuje s kontaktní osobou ohledně nedostatků a nutných úprav. Následně je přihláška předána skupinovému editorovi ke kontrolnímu hodnocení, případně rovnou zpět výkonnému editorovi DOAJ, který na základě hod-

³ Informace o licencích jsou dostupné na <http://www.creativecommons.cz/>.

nocení z předchozí fáze rozhoduje, zda bude časopis zařazen do DOAJ a tento výsledek také sdělí vydavateli/redakci. Výkonný editor zároveň rozhoduje o přiřazení tzv. DOAJ Seal (viz dále).

DOAJ indexed versus DOAJ Seal

O zařazení do DOAJ se může ucházet jakýkoliv vědecký či odborný časopis, který vydává minimálně z jedné třetiny vědecký obsah – původní články a/nebo přehledové studie – bez ohledu na jazyk plných textů. Obsah časopisu by měl být dostupný v plném rozsahu na stránkách časopisu v režimu otevřeného přístupu a bez časové prodlevy (embarga). V praxi tak DOAJ obsahuje open access časopisy akademických a neziskových institucí, vládní časopisy i časopisy komerčních vydavatelů [IS4OA, 2017c].

O tom, zda bude časopis zařazen, rozhodne výsledek evaluačního řízení, kdy jsou v rámci výše popsaného postupu vyhodnocována všechna DOAJ kritéria. Aby byl časopis zařazen do adresáře, musí splnit minimální kritéria definována na stránkách v sekci pro vydavatele [IS4OA, 2017c]. Časopisy, které je splňují, mají v záznamu v rozhraní DOAJ následně uvedenou ikonu zelené „fajfky“ [Olijhoek, 2015].

Vedle minimálních kritérií rozlišuje DOAJ ještě dalších sedm, která ukazují na nejvyšší úroveň otevřenosti a za jejich splnění jsou časopisy oceňovány známkou DOAJ Seal (ikona je uvedena v záznamu časopisu) [Olijhoek, 2015]. Tato kritéria hodnotí, zda časopis:

- má vyřešenou dlouhodobou ochranu a archivaci pomocí externí služby, např. LOCKSS⁴, Portico⁵ aj.;
- přiděluje článkům trvalé identifikátory, např. DOI;
- poskytuje DOAJ metadata článků;
- uvádí strojově čitelné informace o licenci v metadatech článků;
- umožňuje opakované užití obsahu v souladu s licencí CC BY, CC BY-SA nebo CC BY-NC;
- má autoarchivační politiku uloženou ve veřejném registru, např. SHERPA/RoMEO⁶;
- autorům ponechává právo na užití díla bez omezení [IS4OA, 2017a].

Je nutné upozornit, že všechny časopisy prochází stejnou mírou kontroly a i ty, které splňují *pouze* minimální kritéria, vyhovují z pohledu DOAJ základní definici otevřeného časopisu (viz výše). Známkou DOAJ Seal je určena těm titulům, které plně naplňují myšlenku otevřenosti ve vědecké komunitě prostřednictvím férového nastavení vnitřních procesů i komunikace navenek. DOAJ Seal je tedy potvrzením vysoké kvality otevřené publikační praxe, nikoliv však hodnocením kvality publikovaného obsahu (článků) daného časopisu [Olijhoek, 2015].

Česko a Slovensko v DOAJ

Předchozí část článku se věnovala obecným informacím, zatímco ta následující se ve zkratce podívá na české a slovenské časopisy v DOAJ a časté nedostatky či problémy, se kterými se autorka během svého ročního působení v roli lokálního editora (Associate Editor) pro Českou republiku a Slovensko doposud setkala.

K 25. dubnu 2017 bylo v DOAJ evidováno 117 záznamů časopisů (83 z ČR, 34 ze Slovenska), z nichž 16 stále čeká na přehodnocení dle nových kritérií [IS4OA, 2017e]. Budeme-li se zabývat pouze těmi, které již byly do DOAJ na základě nových kritérií přijaty, nebo dle nich byly přehodnoceny, nejvíce se publikuje v angličtině (66) a v kombinaci čeština, slovenština, angličtina (17). Dalšími jazyky, ve kterých lze publikovat v českých a slovenských plně otevřených časopisech, jsou francouzština, ruština, italština, španělština, katalánština a ukrajinština [IS4OA, 2017e]. Mezi vydavateli se v případě domácích časopisů objevují nejčastěji univerzity. Z hlediska cenové politiky je u českých a slovenských titulů nejběžnější neplacený model otevřeného časopisu (platinum open access), kde náklady na publikování hradí zpravidla vydavatel. Placených časopisů (gold open access) je 19, z toho 14 má zavedený publikační poplatek (article processing charge, APC) a 5 vybírá vložné (submission fee). Průměrná cena za článek je necelých 200 € u APC a 117 € u vložného. V otázce podmínek opětovného využití, nabízejí domácí časopisy svůj obsah nejvíce pod licencemi CC BY (36) a CC BY-NC-ND (35) [IS4OA, 2017e]. Z redakčních systémů/platforem je nejčastěji využíván De Gruyter Open (20) a Open Journal Systems (18), případně vlastní řešení vydavatele (např. Agriculture Journals České akademie zemědělských věd zpřístupňuje 11 časopisů) [IS4OA, 2017e]. Oborově jsou za ČR a SR v DOAJ nejvíce zastoupeny humanitní (26) a společenské (19) vědy, dále pak zemědělství (19), technické vědy (18), přírodní vědy (11) a medicína (8) [IS4OA, 2017e].

V čem se mohou české a slovenské časopisy zlepšit?

Vzhledem ke stanoveným kritériím DOAJ mají české a slovenské časopisy nejčastěji problém s:

- **Konkrétní definicí politiky otevřeného přístupu** (open access statement/policy) – většinou se na stránkách vyskytuje pouze prohlášení *časopis je otevřený* bez další specifikace a upřesnění, případně ani tato in-

⁴ Stránky LOCKSS: <https://www.lockss.org/>

⁵ Stránky Portico: <http://www.portico.org/digital-preservation/>

⁶ Stránky SHERPA/RoMEO: <http://www.sherpa.ac.uk/romeo/index.php>

formace není uvedena a je proto nutné v průběhu hodnocení doplnit stanovisko, které nejčastěji na doporučení lokální editora vychází či zcela kopíruje nabízený vzor DOAJ: "This is an open access journal which means that all content is freely available without charge to the user or his/her institution. Users are allowed to read, download, copy, distribute, print, search, or link to the full texts of the articles, or use them for any other lawful purpose, without asking prior permission from the publisher or the author. This is in accordance with the BOAI definition of open access." [IS4OA, 2017a]

- **Nejasným nakládání s autorskými právy** – některé časopisy doposud nepodepisují s autory žádnou licenční smlouvu, v případě že ano, mnohdy nerozvádí zavedenou praxi na stránkách ani nepředkládají vzorovou licenční smlouvu.
- **Znovupoužitelnost publikovaných článků** – jak již bylo řečeno výše, DOAJ nestačí pouze zajištění přístupu zdarma, ale vyžaduje, aby články mohly být svobodně využívány, čehož lze dosáhnout publikováním pod veřejnou licenci. Nejvhodnějším a pro redakci také nejjednodušším řešením je použití některé z veřejných licencí Creative Commons.
- **Mezinárodní izolaci** – pouze pár českých a slovenských OA časopisů/vydavatelů se zapojuje do mezinárodních otevřených iniciativ jako je např. SHERPA/RoMEO, LOCKSS, Portico apod. Žádný český vydavatel není členem Open Access Scholarly Publishers Association (OASPA)⁷.
- **Absencí dlouhodobé archivace** – tento bod v zásadě souvisí s bodem výše, časopisy většinou neřeší dlouhodobé zpřístupnění svého obsahu prostřednictvím specializovaných sítí (LOCKSS, Portico apod.), maximálně využívají služby Webarchivu, který sklízí obsah českého webu, ale není primárně určen pro trvalou a plnohodnotnou archivaci vědeckých časopisů.
- **Řešením kontroly plagiátorství** – pouze malá část časopisů má stanovený konkrétní postup, jak systematicky řeší odhalování plagiátů a využívá k tomu sofistikované nástroje (např. iThenticate apod.)
- **Webovou prezentací** – ač jde u elektronických časopisů o zásadní věc, jsou právě webové stránky českých a slovenských OA časopisů z hlediska webdesignu často nepřístupné⁸, uživatelsky neatraktivní a pro nového návštěvníka nesrozumitelné. U stránek je mj. nutné pamatovat na aktuálnost – a to nejen hlavní jazykové verze, ale všech dalších, které časopis uživatelům nabízí (i na to se DOAJ při hodnocení zaměřuje), a které v případě domácích časopisů bývají nesjednocené.

Závěrečné doporučení

Výše popsaná kritéria vedou vydavatele k tomu, aby zvýšil kvalitu vydávaného časopisu. Závěrem lze doporučit, že cestu ke splnění všech kritérií je možné začít od formy časopisu, dnes především v elektronické podobě. A jak konkrétně na to? Pro začátek postačí, podívat se na své dosavadní stránky z pohledu autora a běžného návštěvníka a zodpovědět si např. tyto otázky: Je snadné nalézt informaci o publikačním poplatku, instrukce pro autory, informaci o licenci? Je zřejmé, kam a jak má autor poslat článek? Lze na stránkách vyhledávat v článcích? Kdo je členem redakční rady? Kdo časopis vydává...? Na tyto otázky by měl být každý uživatel schopen jednoduše najít na stránkách časopisu odpověď. Intuitivně a bez nutnosti složitě objevování všech funkcí a zákoutí.

Další body z výčtu častých nedostatků českých a slovenských časopisů jsou většinou součástí kritérií DOAJ Seal – tedy nejvyšších standardů otevřeného publikování. Jak označení Seal získat, se mohou redakce inspirovat na stránkách časopisů, které již takto vyznamenány byly⁹, nebo mohou hledat pomoc v instrukcích pro vydavatele na stránkách DOAJ [IS4OA, 2017c]. Myslí-li to vydavatel/redakce s open access skutečně vážně, není důvod dávat si malé (málo otevřené) cíle.

Použitá literatura

- About, 2017. In: *Think. Check. Submit* [online]. ©2017 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://thinkchecksubmit.org/about/>
- BJØRNSHAUGE, Lars, 2014. Bringing the DOAJ to a New Level. *ScieCom Info* [online]. 2014, **10**(2) [cit. 2017-04-26]. ISSN 1652-3202. Dostupné z: <http://journals.lub.lu.se/index.php/sciecominfo/article/view/11633>
- Infrastructure Services for Open Access, IS4OA, 2014. DOAJ Publishes Lists of Journals Removed and Added. In: *News Service: News, Updates & Developments from DOAJ* [online]. 22/05/2014, Update: 28th August 2014 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <https://doajournals.wordpress.com/2014/05/22/doaj-publishes-lists-of-journals-removed-and-added>
- Infrastructure Services for Open Access, IS4OA, 2015a. Copyright and Licensing incompatibility: Part 1. In: *News Service: News, Updates & Developments from DOAJ* [online]. IS4OA, 19/05/2015 [cit. 2017-04-27]. Dostupný z: <https://doajournals.wordpress.com/2015/05/19/copyright-and-licensing-incompatibility-part-1>
- Infrastructure Services for Open Access, IS4OA, 2015b. Copyright and Licensing: Part 2. In: *News Service: News, Updates & Developments from DOAJ* [online]. IS4OA, 02/06/2015 [cit. 2017-04-27]. Dostupný z: <https://doajournals.wordpress.com/2015/06/02/copyright-and-licensing-part-2>
- Infrastructure Services for Open Access, IS4OA, 2016. DOAJ to Remove Approximately 3300 Journals. In: *News Service: News, Updates & Developments from DOAJ* [online]. 09/05/2016, Update: 11th May 2016 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <https://doajournals.wordpress.com/2016/05/09/doaj-to-remove-approximately-3300-journals>

⁷ Stránky OASPA: <http://oaspa.org/>.

⁸ Viz pravidla tvorby přístupného webu <http://www.pravidla-pristupnosti.cz/>

⁹ Vyhledávací rozhraní DOAJ umožňuje pomocí faset omezení na časopisy s DOAJ Seal.

